

5. Rasmus Bo Sørensen:

Jeg har fået tvivlens nådegave¹, men den føles som en hadegave

Teksten er en artikel fra Information den 19. december 2019.

¹ Jeg var ude at se på lejlighed den anden dag. Den var fin, stor altan, pæne gulve, billig husleje, fjerde sal midt på Frederiksberg, her kunne jeg godt bo, nåede jeg akkurat at tænke, inden jeg fik besøg af min gamle ven, tvivlen, som straks begyndte at bekymre sig om det trange² badeværelse uden udluftning og det smalle køkken uden spisekrog:

⁵ »Hvor skal dine venner sidde og øse af deres hjerter³, mens du laver mad og lytter og skænker mere vin,« sagde han og gik, og så sad jeg ellers dér et par dage og grublede⁴ over svaret, for og imod, indtil en befriende sms langt om længe tikkede ind og meddelte, at lejligheden var solgt.

Lad mig præsentere mig selv: Jeg er en tvivler. Længe var jeg en stolt tvivler, fordi jeg anså det at tvivle som et tegn på intelligens. Kun fanatikere klamrede sig til faste overbevisninger⁵;
¹⁰ tænkende mennesker holdt standpunkterne åbne og brugte deres tvivl som afsæt⁶ for nye erkendelser.

Tænk, hvor vi havde været i dag, hvis ikke mennesker før os havde turdet tvivle – på den gængse⁷ viden, på de herskende dogmer⁸, på dét præsten prædikede. Sådan tænkte jeg. Men på det seneste er tvivlens nådegave alligevel begyndt at føles som en hadegave – og her er
¹⁵ hvorfor:

For nylig så jeg et TED-foredrag af den amerikanske psykolog Barry Schwartz, ham, der har skrevet *The Paradox of Choice*⁹. Det er jo efterhånden en gammel teoretisk traver¹⁰, men det forhindrede mig ikke i at blive ramt af gensynet.

Ligesom Barry Schwartz kan jeg stå og overveje indkøbet af en pakke rugbrød, som var det et

1. nådegave: begreb fra Bibelen. Det er en gave, som er givet af Gud

2. trange: lille

3. øse af deres hjerter: tale frit om deres følelser

4. grublede: tænkte over

5. faste overbevisninger: faste meninger

6. afsæt: grundlag

7. gængse: den mest almindelige

8. herskende dogmer: de opfattelser, som de fleste vil være enige om

9. *The Paradox of Choice*: udfordringen ved at skulle vælge mellem forskellige ting

10. traver: en påstand, der er sagt så mange gange, at den er blevet forældet

20 eksistentielt valg; holde fordele og ulemper op over for hinanden: Dén pakke har et rigt fiberindhold, men en tidlig udløbsdato, dén pakke er billig, men næsten uden kerner; skal det være skiveskåret, økologisk, mørkt eller lyst – hvorfor bager jeg egentlig ikke selv? Den slags, frem og tilbage.

Det lyder måske anstrengende, men hæng på, for vi er kun lige begyndt at kradse i overfladen af mit problem. For der er valg overalt. Når jeg vil se en film – hvilken? Når jeg vil ud at rejse – hvorhen? Når jeg skal skrive en klumme¹¹ – om hvad? For slet ikke at tale om alle de store beslutninger her i livet: Hvem vil jeg være, hvor vil jeg bo, hvad vil jeg kæmpe for, hvem kan jeg elske?

Hele tiden disse evindelige¹² valg, altid denne uendelige tvivl.

30 **At gøre det rigtige**

Barry Schwartz siger, at valgmuligheder ikke nødvendigvis gør os mere lykkelige, men at de ligefrem kan have den modsatte effekt.

Fandtes der kun ét brød i verden, ville jeg købe dét og være tilfreds, for alternativet ville være ikke at købe noget brød overhovedet. Men nu er der mindst 30 forskellige brød at vælge imellem, og så stiller sagen sig anderledes. For det første stiger mine forventninger til, hvor tilfreds jeg kan blive med mit brødkøb, og for det andet daler sandsynligheden for, at lige netop det brød, jeg vælger, også er det brød, jeg vil blive mest glad for.

Der er jo så mange andre brød på hylden, og kunne det ikke tænkes – ja, er det ikke ligefrem sandsynligt – at jeg ville blive endnu gladere for et af de resterende¹³ 29? Så hvordan ved jeg, at jeg har valgt rigtigt? Dét gik jeg og talte med en kammerat om forleden, filosofen, kalder jeg ham, fordi han næsten altid har svar på rede hånd¹⁴:

»Det handler ikke om at vælge rigtigt. Det handler om at gøre det rigtige med det, man vælger,« sagde han.

Det lød som noget, jeg kunne have læst på flappen af en Gajol-æske, og netop derfor lød det så sandt. Det er en vanvittigt frisættende tanke, at langt de fleste valg ikke er enten rigtige eller forkerte, sådan i objektiv forstand. De er bare forskellige. Det er op til os selv, om de skal føles rigtige.

11. klumme: *en artikel, hvor skribenten skriver om et personligt emne*

12. evindelige: *de alt for mange*

13. resterende: *dem, der er tilbage*

14. har svar på rede hånd: *har svar parat*

For som filosoffen også sagde:

»Det er ikke det første skridt, der er det vigtige – det er det andet.«

- 50 Man må bare træffe et valg, og gå med det. Gå med en af de muligheder, der er. Med en af de rejser, et af de brød og en af de kærligheder, der er.

Uden at tænke for meget over, hvem man også kunne være gået med. Hvilke valg man også kunne have truffet. Hvilke liv man også kunne have levet. Og hvad er det værste, der kan ske? At jeg får et smallere køkken? I så fald skal det nok gå. Tror jeg.